

De heer P. Muyters
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport
Phoenixgebouw
Koning Albert II-laan 19
1210 BRUSSEL

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	Brussel
21 januari 2009	FB/CenAcc/SV/ VMW/2008-022/def	N 09-3.376.541 B1	15 september 2009

Jaarrekening 2007 van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)

Mijnheer de minister,

Het Rekenhof deelt u mee dat het de controle van de bovenvermelde jaarrekening heeft beëindigd. Die controle kadert in de bevoegdheid van het Rekenhof, toegekend door artikel 6 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) dient een jaarrekening voor te leggen overeenkomstig de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen (hierna: VOI-boekhoudbesluit).

De bedrijfsrevisoren van de VMW hebben, in hun hoedanigheid van college van commissarissen, over de statutaire jaarrekening per 31 december 2007 een verklaring zonder voorbehoud afgeleverd.

Op basis van een voorafgaande risicoanalyse heeft het Rekenhof beslist tot een grondige controle van de jaarrekening. De controle geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen en controlebevindingen.

De opstelling van de VOI-jaarrekening

De grondige controle van de VOI-jaarrekeningen over de boekjaren 2005 en 2006 werd gelijktijdig uitgevoerd en had aanleiding gegeven tot meerdere opmerkingen en vaststellingen over de balans en de resultatenrekening en over de uitvoeringsrekening van de begroting. Aan de minister van Financiën en Begroting werd hierover gerapporteerd met brief van 29 juli 2008 en in zijn antwoord van 18 februari 2009 heeft de minister de opmerkingen van het Rekenhof bevestigd.

In de gerectificeerde VOI-jaarrekening over het boekjaar 2007, die door de VMW aan het IVA Centrale Accounting werd bezorgd op 30 september 2008 en die op het Rekenhof werd ontvangen met brief van 21 januari 2009, werd, in de mate van het mogelijke, rekening gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof, zoals hierna wordt uiteengezet.

Voor de balans en de resultatenrekening werden alle vaststellingen en opmerkingen rechtgezet, behalve de boeking van de voorziene waardeverminderingen voor oninbare handelsvorderingen, die nog steeds worden geboekt als globale waardeverminderingen (50% voor de vorderingen ouder dan één jaar en 100% voor de vorderingen ouder dan twee jaar) en niet op basis van historische waardeverminderingpercentages.

Voor de uitvoeringsrekening van de begroting wordt in het boekjaar 2007 vastgesteld dat de gegevens die worden bekomen van extra-comptabele documenten correct werden ingevuld (bijv. het invullen van de uitgaven voor de leningen) en dat de correcties die eenvoudig konden worden uitgevoerd, werden gemaakt (bijv. de ontvangsten en de uitgaven m.b.t. de btw).

De uitvoeringsrekening bevat nog meerdere begrotingsposten die nog niet de correcte informatie bevatten, bijv. de aanrekeningen van de ontvangsten en uitgaven op basis van de bedrijfseconomische kosten en opbrengsten, de aanrekeningen op niet-verdeelde posten, de investeringen (die nog steeds zijn verminderd met de buitengebruikstellingen), ...

Ten slotte werden geen correcties uitgevoerd op het overgedragen saldo van het vorige boekjaar (ESR-code 08.21), zodat de foutieve aanrekeningen van de vorige boekjaren, mede met deze van dit jaar, ook in het over te dragen saldo van het boekjaar (ESR-code 03.22) zijn begrepen. Bij de vorige rekeningencontrole werd hierbij reeds opgemerkt dat in de door de VMW gevolgde rapportering geen adequate controlemaatregelen zijn opgenomen, zoals het opmaken van een beheersrekening of een reconciliatie, die ertoe moeten leiden dat minstens voor het begrotingssaldo een verantwoording wordt gegeven.

Herstructurering VMW en herwaardering leidingennetwerk

Op 9 juni 2006 stemde de algemene vergadering van de vennoten van de VMW in met een statutenwijziging, die het bestuurlijk kader schiep voor het project VMW-Integraal. De VMW werd daardoor een lokaal verankerd waterketenbedrijf met centraal een aantal gespecialiseerde diensten en vier provinciale operationele directies met een hoge mate van autonomie, nl. de provinciale waterdiensten West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. De statutenwijziging hield onder meer in dat iedere ingerichte provinciale waterdienst een bijzondere resultatenrekening dient bij te houden op grond van een analytische boekhouding. Deze bijzondere resultatenrekeningen en de advisering aan de raad van bestuur over de bijzondere resultaten behoort tot de basisbevoegdheden van de provinciale comités. In 2007 bracht de VMW de statutenwijziging in de praktijk.

Bovendien heeft de VMW het college van commissarissen opdracht gegeven het getrouw beeld te attesteren van het leidingennetwerk, de aanhorigheden en de kamers. Op grond van de technische kenmerken van de leidingen, hun respectieve investeringsdatum en de historische aanschafwaarden, werd de boekhoudkundige inventaris aan aanschaffingswaarde opnieuw samengesteld. Dat onderzoek heeft in het boekjaar 2007 geleid tot een toename van de aanschaffingswaarde van deze activa met 363 miljoen EUR.

De wedersamenstelling van de boekhoudkundige inventaris van het leidingennet ging gepaard met een aanpassing van de bestaande waarderingsregels voor de afschrijvingen van het leidingennet, nl. een verlenging van de afschrijvingsperiode en de instelling van een restwaarde. De VMW heeft deze aangepaste waarderingsregel toegepast op de geherwaardeerde leidingen. Dat resulteerde in een toename van de afschrijvingen met 94 miljoen EUR, die werden toegevoegd aan de gecumuleerde afschrijvingen op het einde van het boekjaar.

De netto-toename van de vaste activa m.b.t. de leidingen, aanhorigheden en kamers (begrepen onder de code 23) bedraagt bijgevolg 269 miljoen EUR.

Naar aanleiding van de grondige controle van de jaarrekening 2007 van de VMW, heeft het Rekenhof bijzondere aandacht gehad voor de opzet van de bijzondere resultatenrekeningen van de provinciale operationele directies en voor de herwaardering van het leidingennet. Het verkreeg inzicht in het herwaarderingsproces in gesprekken met de directie en medewerkers van de VMW en de vertegenwoordigers van het college van commissarissen en in de terzake doende verslagen.

Herstructurering

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de VMW bij de opmaak van de bijzondere resultatenrekeningen op 31 december 2007 werd geconfronteerd met een aantal opstartproblemen. Zij heeft de voornaamste gebreken echter samen met de commissaris (KPMG) kunnen oplossen in 2008. Zo heeft zij de verdeelsleutels op een meer verantwoorde manier berekend en de procedure volledig gedocumenteerd. Ook boekt de VMW heralocaties niet meer lijn per lijn, maar via een beperkt aantal rekeningen. In de komende jaren zal de maatschappij haar opmaakprocedures nog verder optimaliseren.

De VMW heeft dus initiatieven en maatregelen genomen om haar boekhouding zo aan te passen en te organiseren dat iedere provinciale waterdienst op het einde van het boekjaar een bijzondere resultatenrekening opstelt.

Herwaardering

Aangezien de gewijzigde afschrijvingen afwijken van die in het VOI-boekhoudbesluit, heeft de VMW de minister van Financiën en Begroting op 31 oktober 2008 om een afwijking van de waarderingsregels gevraagd (overeenkomstig artikel 23 van het VOI-boekhoudbesluit). De VMW heeft op dat schrijven nog geen antwoord ontvangen. Nochtans stipuleert artikel 23 dat de specifieke waarderingsregels vooraf ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting.

De VMW heeft de meerwaarde uit de herwaardering (269 miljoen EUR) volledig in de resultatenrekening opgenomen als een uitzonderlijke opbrengst (code 764/9). Zij heeft deze aanzienlijke boekhoudkundige winst echter langs de resultaatverwerking niet toegevoegd aan het eigen vermogen (code 691/2), maar geneutraliseerd in de resultatenrekening 2007 met de boeking van voorzieningen en waardeverminderingen.

De belangrijkste voorziening is die voor 245 miljoen EUR pensioenverplichtingen (code 662). De VMW heeft deze voorziening aangelegd in het kader van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen en werd door Ethias berekend op 245 miljoen EUR. Normaliter zal de maatschappij de voorziening in de volgende boekjaren besteden naarmate zij, in cash, aan de pensioenverplichtingen zal moeten voldoen, zonder dat dit dan een impact zal hebben op de resultatenrekening. Zodoende zal de VMW haar resultaten in de volgende boekjaren ten onrechte positiever kunnen voorstellen.

Het Rekenhof concludeert dat de VMW enerzijds voldoende maatregelen heeft genomen om haar boekhouding aan te passen aan het project VMW-Integraal. Anderzijds impliceert de compensatie van het resultaat van de herwaardering van haar leidingennetwerk met de aanleg van voorzieningen voor, onder meer, pensioenverplichtingen, dat bij de besteding van deze voorzieningen de resultaten in de volgende boekjaren positiever worden voorgesteld.

Uitvoeringsrekening van de begroting

In de uitvoeringsrekening van de begroting werd in de kolom 'Herzien budget' voor het overgedragen overschot van de vorige boekjaren (ESR-code 08.21) en het over te dragen overschot van het boekjaar (ESR-code 03.22) 30.561.000 EUR te weinig gerapporteerd, in vergelijking met de bedragen vermeld in de aangepaste begroting 2007, volgens de bijlagen bij het uitgavendecreet.

Voorlegging jaarrekening

Artikel 6 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut bepaalt dat de minister van Financiën de rekeningen van de instellingen uiterlijk op 31 mei van het jaar na dat van het beheer voor toezicht aan het Rekenhof voorlegt. De jaarrekening 2007 van de VMW werd bij brief van 21 januari 2009 naar het Rekenhof verzonden. De wettelijke termijn werd dus overschreden met meer dan zeven maanden.

Het Rekenhof verzoekt u te antwoorden binnen de termijn van 1 maand, zoals voorzien in artikel 5bis, derde lid, van de organieke wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof.

Een ondertekend exemplaar van de jaarrekening wordt aan het agentschap Centrale Accounting bezorgd.

Een kopie van deze brief gaat naar de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, alsook naar de directeur-generaal en de voorzitter van de raad van bestuur van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening.

Op last:

Het Rekenhof:

Jan Debucquoy
Raadsheer

Franki Vanstapel
Eerste voorzitter